

Diarienummer: 2020/293
Handling: 3

u.remissvar@regeringskansliet.se
anders.edin@regeringskansliet.se
U2020/03811/S

Yttrande över Stärkt kvalitet och likvärdighet i fritidshem och pedagogisk omsorg (SOU 2020:34)

Diskrimineringsombudsmannen, DO, har anmodats att yttra sig över förslagen i ovan nämnda utredning. DO avgränsar sitt yttrande till sådana frågor som har relevans för myndighetens verksamhetsområde.

Förslag för ökad kvalitet och likvärdighet i fritidshemmet

Kvalitet och fritidshem – likvärdighet för alla

Utredningen bedömer att det på längre sikt bör införas ett allmänt fritidshem för att stärka kvaliteten, likvärdigheten och fritidshemmets kompensatoriska uppdrag. Utredningen anser att denna fråga kräver vidare utredning. DO delar utredningens bedömning och understryker vikten av att det i samband med en sådan utredning genomförs en analys av vilka konsekvenser den nuvarande regleringen medför för elever utifrån ett diskrimineringsperspektiv.

Kompetensutveckling riktad till olika målgrupper

I utredningen föreslås ett antal kompetenshöjande insatser riktade till olika målgrupper såsom skolchefer, rektorer och personal på fritidshem. DO vill påpeka vikten av att kunskap om diskrimineringslagen integreras i samtliga utbildningar. Det gäller även för det stöd som Skolverket i samverkan med regionala utvecklingscentrum (RUC) ska ge till så kallade fritidssamordnare – en ny funktion för fritidshemssamordning som utredningen föreslår. Att förmedla kunskaper om diskrimineringslagen på olika nivåer i fritidshemmets organisation skapar goda förutsättningar för arbetet mot diskriminering och för lika rättigheter och möjligheter.

Kvalitetsarbete

DO understryker vikten av att det arbete med aktiva åtgärder för att förebygga diskriminering och främja lika rättigheter som föreskrivs i

diskrimineringslagen behandlas i det stödmaterial om systematiskt kvalitetsarbete som Skolverket ska ta fram enligt utredningens förslag.

Fritidshemmets lokaler och lärmiljö

DO välkomnar utredningens förslag på ändring i 14 kap. 9 § skollagen som förtydligar att huvudmannen ska se till att fritidshemmets lokaler är ändamålsenliga. DO vill i detta sammanhang framhålla vikten av att verksamheten i fritidshemmet är tillgänglig för elever med funktionsnedsättning. Det gäller inte enbart i samband med dimensionering och utformning av fritidshemmets lokaler utan även för andra faktorer i fritidshemmets lärmiljö som till exempel gruppstorlek, personaltäthet och teknisk stödutrustning.

DO anser vidare att tillgänglighet bör behandlas i de riktlinjer för utformning och funktionalitet av fritidshemmets lokaler och de riktmärken för gruppstorlekar i fritidshemmet som Skolverket ska ta fram enligt utredningens förslag.

Särskilt stöd

DO välkomnar utredningens förslag på ändringar avseende bestämmelserna 3 kap. 5 och 7 §§ skollagen som ökar möjligheten att vid behov få tillgång till extra anpassning och särskilt stöd i fritidshemmets verksamhet. Det kan förbättra förutsättningarna för att elever ska kunna delta i fritidshemmets verksamhet på ett likvärdigt sätt oavsett funktionsnedsättning.

Förslag för ökad kvalitet och likvärdighet i pedagogisk omsorg

Introduktionsutbildning för dagbarnvårdare

DO ser positivt på utredningens förslag att fram en introduktionsutbildning till dagbarnvårdare för att på sätt främja kvaliteten och likvärdigheten i verksamheten. DO vill framhålla vikten av att kunskap om diskrimineringslagen integreras i denna utbildning.

Uppföljning och utvärdering

Utredningen betonar vikten av att huvudman inom pedagogisk omsorg systematiskt och kontinuerligt planerar, följer upp, utvecklar och utvärderar verksamheten. DO vill i detta sammanhang understryka att detta även bör innebära arbete med aktiva åtgärder för att förebygga diskriminering och för lika rättigheter och möjligheter som föreskrivs i diskrimineringslagen.

Konfessionella inslag

DO ser positivt på utredningens förslag att i skollagen införa en bestämmelse som rör konfessionella inslag i pedagogisk omsorg. Genom detta skapas samma förutsättningar för pedagogisk omsorg som för förskola och fritidshem. Det innebär bland annat att pedagogisk omsorg med kommunal huvudman ska vara icke-konfessionell. I SOU (2019:64) Nya regler för skolor med konfessionell inriktning beskrivs en verksamhet med icke-konfessionell inriktning som ”en verksamhet där det inte får förekomma konfessionella inslag som initieras och genomförs av huvudmannen”. I samma SOU framhålls med hänvisning till regeringsformen att barn har rätt att utöva sin religion. Det innebär att kommunala huvudmän inte har mandat att förbjuda barns egna initiativ, till exempel deras vilja att be en bordsbön. DO vill påpeka att detta gäller även för pedagogisk omsorg. Det hade varit önskvärt med en tydlig beskrivning av vad som menas med begreppet ”konfessionella inslag”. Begreppet kan ge upphov till olika tolkningar.

Beslut i detta ärende har fattats av Lars Lindgren, efter utredning och förslag från Magdalena Sievers.

Lars Lindgren

Tf. enhetschef för utvecklings- och analysenheten